

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

**Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682**

Punctum Diffic. 2. Quæ divisio virtutis ut sic?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82973)

potentia, virtus sumatur pro eo, ad quod est virtus. Quod ipsum, per eundem dupliciter accipitur: pro ipso, scilicet, obiecto virtutis; ad obiectum enim est virtus, & pro actu virtutis. Quare autem obiectum & actus sunt ultimum potentia? hæc ratio assignari potest: quia sicut meta jaculatoria, est ultimum jaciendi, metam enim intendit; ita & attingentia obiecti, est ultimum potentia: potentia enim intendit obiectum. Et sicut, ultimum est, ultra quod nihil extenditur: sicut item finis est, quo possessio, cessat motus: ita, & obiectum est id, cuius habitus attingentia perfectâ, nihil ultra querit habitus, nec se ultra extendit. Actus etiam est ultimum potentia: quia omne ultimum præsupponit ante se alia, sique illa non præsupponeret, non esset ultimum, sed unum; & insuper, post se non supponit aliud: quia aliàs esset potius primum, vel intermedium, hocque ipso ultimum non esset. Porro, quando habetur unio ipsius virtutis animi cum potentia, non dum habet virtus ultimum sui; cum prius sit unire sese subiecto posterius illud disponere, sequitur, ut illud uniri virtuti, non sit ultimum ejusdem: disponere etiam non est ultimum virtutis, ut dictum supra: quia autem ultra actum non potest potentia; actus, erit ultimum potentia. Finge enim oculum non posse ulterius videre; sed omnes visiones eliciuisse, jam habet ultimum suæ oculationis, estque perinde inutilis videndo, atque digitus auricularis.

SUPPONO 3. Quod ultimum potentia, & optimum potentia, sint idem: si enim ultimum potentia, non esset optimum, esset illi conveniens progressus ulterior, nempe ad perveniendum ad optimum: Optimum etiam debet esse ultimum: quia, si non esset ultimum, esset ulterior progressus in comparatione boni ultra superlativum. Quod insuper in hoc resolvitur: quia definitivè, Optimum est ultimum boni.

His suppositis

Textitur discursus. Virtus unione sui ad subiectum, faciendo illud perfectum, disponit illud ulterius: nempe ad ultimum potentia: h. e. complectens omne illud, quod potest subiectum cum illa potentia, ut dictum Suppos. 1. Hoc ipsum ultimum potentia, licet sit, & obiectum, est etiam & actus, ut dictum supposito secundo. Si actus est ultimum potentia, & subiecti informati illa virtute, sequitur, ut actus sit etiam Optimum potentia, ut dictum Supposito 3. Hoc autem explicandum fuit.

DEFINITIONE sumpta ex 7. Phys. non est contentus Vasq. l. 2. d. 7. 9. n. 4. & d. 84. num. 16, Cum quo

DICES 1. Arist. illic loqui, de robore & pulchritudine, non de definitione virtutis: nominèq; Optimi, intelligit ibidem Naturam.

RESPONDETUR. Loqui, illic Arist. de vir-

tute; pro exemplo autem non nisi, ponit robur: quia & hoc, est species virtutis, &, ad aliquid. Verba textus: *Virtus autem omnis & vitium eorum, quæ ad aliquid sunt*, quod exemplificans addit, *similiter autem* (en, particulam exemplificativam) *pulchritudo & robur*. Negatur item, per Ly optimum intelligere illic Aristotelem, naturam. Vel intelligit naturam eo modo, quo illam accipit S. Thom. definiendo virtutem per, *convenienter se habere secundum naturam*.

DICES 2. Unius una est definitio: hic autem tres definitiones posita.

RESPONDETUR. Esse tres hic definitiones diversas, quoad phrasim, non autem quoad formalitates explicativas: Omnes enim in hoc conveniunt, quod virtus sit principium perfectivum subiecti, in ordine ad actum.

DICES 3. Dantur virtutes potentia seu materia, cui non competit habere actum. Ergo per ordinem ad actum, non definienda virtus. Rursus, illa definitio videtur competere naturæ, adeoque, non soli virtuti.

RESPONDETUR. Materia non competere habere actum, qui sit motus efficientis, sed competit illi habere actum, qui sit exercitium potentia. Hic autem, Ly, actus; sumitur pro aliquo communi horum membrorum. Natura etiam non potest dici perfectio subiecti ipsiusmet præsuppositiva, cum sit potius ipsum subiectum. Jam autem virtus, præsupponit subiectum.

Talis ergo erit Categoria virtutis. Virtus, ut sic, sic sumpta, in quantum coincidit, cum vi, vel facultate; & sic trahi potest ad vitia, abusive & antiphrastice: licet enim omnis virtus sit vis; non tamen omnis vis, sine abusu & antiphrasi, dici potest virtus; consequenter, sumitur tunc virtus, ita latè ad abusivas illas locutiones, sicut sumitur ens commune ad entia, & non entia, seu negationes. Postea sequitur, virtus pressè sumpta, supra definita, quæ, in quæ membra dividatur, ostendit.

Punctum Difficultatis 2.

Quæ Divisio Virtutis ut sit?

Dividitur virtus, in virtutem materia, & in virtutem formæ. Prior illa, est virtus, per S. Thom. ad esse, posterior, ad agere. Ratio hujus divisionis ex S. Th. 1. 2. q. 55. a. 2. in corpore ex habitis. Virtus importat quandam perfectionem potentia: &, cum duplex sit potentia, potentia ad esse, tenebit se ex parte materia, quæ est ens in potentia: potentia autem agere, se tenet ex parte formæ, quæ est principium agendi, eo, quod unumquodque agat, in quantum est in actu. Nomine virtutis materia, potest

est

est venire emanativitas quantitatis, & aliarum perfectionum.

Virtutes Formæ, possunt dividi in virtutes Physicas: & in virtutes intentionales. Prior illæ, sunt perfectiones formæ, in ordine ad actum Physicum. Posteriores sunt perfectiones, in ordine ad actum Intellectus, & Voluntatis.

Hinc Virtutes Intentionales dividuntur in Intellectuales & Morales; illæ perficiunt Intellectum, hæ voluntatem. Virtutes intellectuales, præter divisionem in Naturales & Supernaturales, dividuntur in Speculativas, & Practicas. Speculativæ sunt, Intellectus, Sapientia, Scientia. Practicæ autem sunt, Prudentia & Ars, quamvis etiam Prudentia soleat numerari, inter virtutes voluntatis reductivè & finaliter, seu, ut loquitur S. Thom. ibid. q. 58. a. 3. ad 1. *Licet prudentia, secundum essentiam suam sit intellectualis virtus: secundum tamen materiam, convenit cum moralibus virtutibus: est enim recta ratio agibilium.*

RATIO. Divisionis harum virtutum intellectualium, deducitur ex S. Thom. 1. 2. q. 56. a. 2. in (.). Cum, ut sic, virtus, sit perfectio potentie in ordine ad actum, etiam virtus intellectus illud erit, quod est perfectio intellectivæ, in ordine ad actum. Quia verò intellectus est, qui versatur circa verum; hinc, quod erit perfectio intellectivæ in ordine ad verandum circa verum, erit perfectio intellectivæ in ordine ad actum illius. Verum autem ipsum, dupliciter considerari potest, in quantum est per se ipsum notum, & in quantum notum, per aliud. Virtus versans circa verum, per se ipsum notum, est intellectus, seu habitus primorum principiorum. Vel ob hanc proportionem: quia sicut omnes actus intellectus, pendent elicitive ab intellectu; ita omnes Conclusiones à primis principiis, tanquam motivis illuminativis, & unde fit deductio. Si autem, sit Verum notum per aliud, notificatio illa erit notificatio per causam, h. e. per principium influens in illam notitiam motive, quod ipsum esse notum per aliud, tanquam, per causam, dupliciter adhuc fieri potest, vel, per causam altissimam, & hoc erit Sapientia; vel, per causam, quæ sit quidem ultima, sed nonnisi in aliquo genere, & hoc erit, Scientia. Quia autem intellectus, non tantum sistit in speculatione veri, sed etiam se extendit ad praxim, indigebit complente se perfectione ad actus etiam practicos. Cumque ad praxim descendatur, vel faciendum, vel agendo, de quorum distinctione alibi, ad faciendum, dirigit quidem ars, quæ definitivè per S. Th. 1. 2. q. 57. a. 3. *est Ratio recta aliorum operum faciendorum: & Prudentia insuper erit necessaria, quæ definitivè est, recta ratio agibilium.*

Quod attinet ad Virtutes voluntatis perfectivas voluntatis, in ordine ad actum moralem: eas alia phrasi describit Arist. 2. Eth. cap. 2. *Vir-*

tus est habitus electivus in mediocritate, quantum ad nos, consistens. Et, hinc oritur divisio virtutis, spectantis medium rei, & medium rationis, de quo aliàs.

Sed jam, sub finem est necesse, totius quaternarii numeri virtutum moralium, rationem reddere. Quia habet S. Thom. 1. 2. q. 61. a. 2. in Corpore: quam placet ipsis terminis S. Thom. ponere: *Numerus aliquorum accipi potest, aut secundum principia formalia, aut secundum subiecta, & utroq. modo inveniuntur quatuor virtutes Cardinales. Principium enim formale virtutis, de qua nunc loquimur, est rationis bonum, quod quidem dupliciter potest considerari. Vno modo, secundum quod in ipsa consideratione rationis consistit, & sic, erit una virtus principalis, quæ dicitur, Prudentia. Alio modo, secundum quod circa aliquid ponitur rationis ordo, & hoc, vel circa operationes; & sic est Iustitia, vel circa passiones. & sic necesse est esse duas virtutes: ordinem enim rationis necesse est ponere circa passiones considerata repugnantia ipsarum ad rationem, quæ quidem potest esse dupliciter. Vno modo, secundum quod passio impellit ad aliquid contrarium rationi, & sic est necesse, quod passio reprimatur, & ab hoc denominatur, Temperantia. Alio modo, secundum quod passio retrahit ab eo, quod ratio dicat: sicut timor periculorum vel laborum, & sic necesse est, quod homo firmetur in eo quod est rationis, ne recedat, & ab hoc denominatur Fortitudo, & similiter secundum subiecta idem numerus invenitur. Quadruplex enim invenitur subiectum huius virtutis, de qua nunc loquimur scilicet, rationale per essentiam, quod prudentia perficit, & rationale per participationem, quod dividitur in tria; id est, in voluntatem, quæ est subiectum Iustitiæ; & in concupiscibilem, quæ est subiectum Temperantiæ, & in irascibilem, quæ est subiectum Fortitudinis.*

Præter autem has Divisiones Virtutis, sunt aliæ, sed minus necessariae: in virtutem veram, & virtutem fictam. *Jam sit*

Punctum Difficultatis 3.

Proponitur, & probatur Conclusio.

DICENDUM est 1. *Iustitiam esse Virtutem.*
PROBATUR 1. Auc. Arist. qui 5. Eth. c. 1. sic ait: *Atque hoc quidem Iustitia virtus perfecta est, non absoluto tamen, sed ad alterum. Quo termino, non negat Iustitiam esse virtutem, simpliciter: sed dicit, esse virtutem, quæ non sistit in solo ordine ad subiectum suum, ejusque dispositione bona, sed respicitalium.* Unde inferius subdit: *Ac perfecta quidem maxime est: quia perfecta est virtutis usus perfecta autem: quia, qui eam habet non solum secum, sed cum altero etiam, virtute, uti potest.* Idem docet S. Thom. 2. 2. q. 58. a. 4.

PROBATUR 2. Ratione S. Thom. Quod facit humanas operationes bonas & rectas, est Virtus: ut colligere est ex definitione Virtutis; sed Iustitia facit humanas operationes bonas & rectas.